

FİLİZ KİTABEVİ

Prof. Dr. Mustafa DURAL

İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi

ve

Kadir Has Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Merhum Öğretim Üyesi

Prof. Dr. Suat SARI

İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Öğretim Üyesi

TÜRK ÖZEL HUKUKU

Cilt I

**Temel Kavramlar ve
Medenî Kanununun Başlangıç Hükümleri**

19. Baskı

FİLİZ KİTABEVİ

İSTANBUL

2024

Ekim 2024

ISBN: 978-625-6134-20-1

BASKI - CİLT

Filiz Kitabevi Basım Yayın Dağıtım
Petrol Ürünleri Sanayi ve Tic. Ltd. Şti.
Matbaacı Sertifika Numarası: 77398

YAYINLAYAN

Filiz Kitabevi Basım Yayın Dağıtım
Petrol Ürünleri Sanayi ve Tic. Ltd. Şti.
Cemal Yener Tosyalı Cad. No: 57/A (113)
Vefa-Fatih/İSTANBUL
Tel: (212) 527 0 718
(850)441 0 359
Faks: (212) 519 20 71

www.filizkitabevi.com

bilgi@filizkitabevi.com

Yayıncı Sertifika Numarası: 77398

Copyright© Bu kitabın Türkiye'deki yayın hakları Filiz Kitabevi Basım Yayın Dağıtım Petrol Ürünleri San. ve Tic. Ltd. Şti.'ne aittir. Her hakkı saklıdır. Hiçbir bölümü ve paragrafı kısmen veya tamamen ya da özet halinde, fotokopi, faksimile veya başka herhangi bir şekilde çoğaltılamaz, dağıtılamaz. Normal ölçüyü aşan iktibaslar yapılamaz. Normal ve kanunî iktibaslarda kaynak gösterilmesi zorunludur.

19. BASIYA ÖNSÖZ

Hukukun temel kavramları ile Medenî Kanunun başlangıç hükümlerini inceleyen bu kitap mevzuattaki ve uygulamadaki değişiklikler göz önünde bulundurularak güncel hâle getirilmiştir. Bu yeni bası vesilesiyle merhum hocam Prof. Dr. Mustafa Dural'ı rahmetle anmaktayım.

Kitabın basımında her zamanki titizliklerini gösteren Filiz Kitabevi mensuplarına sonsuz teşekkürler...

Suat Sarı
İstanbul 2024

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	V
KISALTMALAR.....	XIX

GİRİŞ

1. HUKUK KAVRAMI	1
1.1. Toplum Yaşamı, Düzen ve Güven Gereği	1
1.2. Toplum Düzenleyen Kuralların Türleri	3
1.2.1. Ahlâk kuralları	3
1.2.2. Din kuralları	4
1.2.3. Görgü (nezaket) kuralları.....	4
1.2.4. Örf ve âdet kuralları.....	5
1.2.5. Özel olarak hukuk kuralları	5
1.2.5.1. Genel açıklamalar ve tanım	5
1.2.5.2. Hukuk kuralları ile diğer toplumu düzenleyen kurallar arasındaki ilişki	6
1.2.5.3. Yaptırım (müeyyide).....	8
1.2.5.3.1. Genel olarak.....	8
1.2.5.3.2. Yaptırımın türleri	9
1.2.5.3.2.1. Ceza	9
1.2.5.3.2.2. Tazminat	9
1.2.5.3.2.3. Geçersizlik (hükümsüzlük).....	11
1.2.5.3.2.4. Cebri icra (zorla yerine getirme)	13
2. HUKUKUN ÇEŞİTLİ ANLAMLARI	13
2.1. Pozitif (Müspet, Yürürlükteki) Hukuk.....	13
2.2. Tarihî Hukuk	14
2.3. Yazılı Hukuk (Mevzuat)	14
2.4. Yazılı Olmayan Hukuk (Örf ve Âdet Hukuku).....	14
2.5. İdeal Hukuk	14
2.6. Hukuk Bilimi	15
3. HUKUKUN DALLARI VE MEDENÎ HUKUKUN BUNLAR İÇİNDEKİ YERİ	15
3.1. HUKUKUN DALLARI	15
3.1.1. İç hukuk-uluslararası (milletlerarası) hukuk.....	15
3.1.1.1. İç hukuk	15
3.1.1.2. Uluslararası (milletlerarası) hukuk	15

3.1.2. Maddî hukuk-usul hukuku (şeklî hukuk, yargılama hukuku).....	15
3.1.2.1 Maddî hukuk.....	15
3.1.2.2. Usul hukuku.....	16
3.1.3. Kamu hukuku-özel hukuk	16
3.1.3.1. Genel olarak.....	16
3.1.3.2. Kamu hukukunun dalları	18
3.1.3.2.1. Anayasa hukuku.....	18
3.1.3.2.2. İdare hukuku	18
3.1.3.2.3. Ceza hukuku	18
3.1.3.2.4. Ceza usul hukuku.....	18
3.1.3.2.5. Medeni usul hukuku	18
3.1.3.2.6. İcra ve iflâs hukuku.....	19
3.1.3.2.6.1. İcra hukuku	19
3.1.3.2.6.2. İflâs hukuku	19
3.1.3.2.7. Uluslararası (milletlerarası) hukuk	19
3.1.3.2.8. Vergi hukuku ve kamu maliyesi.....	19
3.1.3.2.9. Genel kamu hukuku.....	20
3.1.3.3. Özel hukukun dalları	20
3.1.3.3.1. Medenî Hukuk	20
3.1.3.3.2. Borçlar hukuku	20
3.1.3.3.3. Ticaret hukuku	20
3.1.3.3.4. Milletlerarası özel hukuk (Uluslararası özel hukuk, devletler özel hukuku).....	20
3.1.3.3.5. Fikrî hukuk	21
3.1.3.4. Karma nitelikteki hukuk dalları	21
3.1.3.4.1. İş hukuku ve sosyal güvenlik hukuku.....	21
3.1.3.4.2. Toprak hukuku	21
3.1.3.4.3. Hava hukuku.....	21
3.2. Medenî Hukukun Özel Hukuk-Kamu Hukuku Ayırımındaki Yeri ve Anlamı.....	21
3.2.1. Medenî Hukukun yeri.....	21
3.2.2. Medenî Hukukun anlamı	21
4. MEDENÎ HUKUKUN DÜZENLENİŞ TARZI VE BU SİSTEMLER	
İÇİNDE TÜRK MEDENÎ HUKUKUNUN YERİ	22
4.1. Roma/Cermen Hukuk Sistemi	22
4.2. Anglosakson Hukuk Sistemi.....	24
4.3. İslâm Hukuku	24
4.4. Sosyalist Hukuk Sistemi.....	25
4.5. Türkiye'nin Bu Sistemler İçindeki Yeri.....	25
5. TÜRK MEDENÎ HUKUKUNUN DA İÇİNDE BULUNDUĞU ROMA/CERMEN	
HUKUK SİSTEMİNDE KANUNLAŞTIRMA HAREKETLERİ	26
5.1. Kanunlaştırma Kavramı.....	26
5.2. Kanunlaştırma Yöntemleri.....	27
5.2.1. Kazuistik (meseleci) yöntem	27
5.2.2. Soyut (mücerret) sistem.....	27

5.3. Medenî Hukuk Alanındaki Başlıca Kanunlaştırma Hareketleri	28
5.3.1. Prusya Devletleri Genel Land Kanunu (Allgemeines Landrecht für die preussischen Staaten).....	28
5.3.2. Fransız Medenî Kanunu (Code Civil Français, Ccfr).....	28
5.3.3. Avusturya Medenî Kanunu (Allgemeines Bürgerliches Gesetzbuch, ABGB).....	28
5.3.4. Alman Medenî Kanunu (Bürgerliches Zivilgesetzbuch, BGB).....	28
5.3.5. İsviçre Medenî Kanunu (Schweizerisches Zivilgesetzbuch, ZGB; Code Civil Suisse, Ccs).....	29
6. TÜRKİYE’DE KANUNLAŞTIRMA HAREKETLERİ, ÖZELLİKLE MEDENÎ HUKUKUN VE BORÇLAR HUKUKUNUN GELİŞİMİ	31
6.1. Cumhuriyetin Kurulmasından Önceki Dönem	31
6.2. Cumhuriyet Dönemi ve Türk Medenî Kanununun Oluşumu	32
6.3. Yeni Türk Medenî Kanununun Bütünüyle Değerlendirilmesi	34
6.3.1. Genel olarak	34
6.3.2. Şekil bakımından	35
6.3.3. Esas yönünden	36
6.4. Türk Borçlar Kanununun Oluşumu	38
6.4.1. Genel olarak değerlendirilmesi.....	38
6.4.2. Şekil yönünden	38
6.4.3. Esas bakımından	39
7. MEDENÎ KANUN VE BORÇLAR KANUNUNUN BÜTÜNLÜĞÜ	40
8. HUKUKUN KAYNAKLARI, ÖZELLİKLE MEDENÎ KANUNUN YÜRÜRLÜK KAYNAKLARI	41
8.1. Genel Olarak	41
8.1.1. Yaratıcı kaynak	41
8.1.1.1. Yürürlük kaynakları.....	41
8.1.1.2. Bilgi kaynakları	42
8.1.3. Bilgi kaynakları	42
8.2. Medenî Hukukun Yürürlük Kaynakları.....	42
8.2.1. Asıl yürürlük kaynakları	43
8.2.1.1. (Teknik anlamda) Kanun	43
8.2.1.1.1. Kanunların hazırlanması	44
8.2.1.1.2. Kanunların özellikleri	45
8.2.1.1.2.1. Genellik	45
8.2.1.1.2.2. Süreklilik	45
8.2.1.1.3. Kanunların Anayasaya uygunluğu ve bunun denetlenmesi	46
8.2.1.1.3.1. İptal davası.....	46
8.2.1.1.3.2. Anayasa’ya aykırılık iddiasının def’i olarak ileri sürülmesi	47
8.2.1.1.3.3. Anayasa Mahkemesine bireysel başvuru	48
8.2.1.2. Kanun hükmünde kararname	50
8.2.1.3. Cumhurbaşkanlığı kararnamesi	51
8.2.1.4. Tüzük	52
8.2.1.5. Yönetmelik.....	52

8.2.2. Tamamlayıcı hukuk kaynağı: Örf ve âdet hukuku.....	53
8.2.2.1. Örf ve âdet hukukunun tanımı.....	53
8.2.2.2. Örf ve âdet hukukunun unsurları.....	53
8.2.2.2.1. Maddî unsur.....	54
8.2.2.2.2. Manevî unsur.....	54
8.2.2.2.3. Hukukî unsur.....	54
8.2.2.3. Örf ve âdet hukukunun türleri.....	55
8.2.2.3.1. Yaygın ve yöresel örf ve âdet hukuku.....	55
8.2.2.3.2. Genel örf ve âdet hukuku, özel örf ve âdet hukuku.....	55
8.2.2.3.3. Alelâde örf ve âdet hukuku, ticarî örf ve âdet hukuku.....	55
8.2.2.4. Örf ve âdet hukukunun rolü.....	55
8.2.2.4.1 Kanun boşluklarını doldurmak.....	55
8.2.2.4.2. Kanun hükümlerini yorumlamak.....	56
8.2.2.4.3. Kanuna aykırı örf ve âdet.....	57
8.2.3. Sözleşme bir hukuk kaynağı mıdır?.....	58
9. ÖZEL OLARAK: MEDENÎ HUKUKUN TEMEL KAYNAKLARI OLAN TÜRK MEDENÎ KANUNU VE BORÇLAR KANUNU.....	58
9.1. Türk Medenî Kanunu.....	59
9.1.1. Başlangıç.....	59
9.1.2. Kişiler Hukuku.....	59
9.1.3. Aile Hukuku.....	59
9.1.4. Miras Hukuku.....	60
9.1.5. Eşya Hukuku.....	60
9.2. Türk Borçlar Kanunu.....	60
9.3. Medenî Kanunda Genel Bölüm Meselesi: MK. 5.....	61
9.4. Medenî Kanunun 5. Maddesinin Uygulama Şartları.....	63
9.4.1. Bir özel hukuk ilişkisinin varlığı.....	63
9.4.2. Özel bir düzenlemenin bulunmaması.....	64
9.4.3. Hükmün örneksemeyle uygulanması.....	64
10. KANUNLARIN UYGULANMASI.....	65
10.1. Genel Olarak.....	65
10.2. Kanunların Yer İtibariyle Uygulanması.....	66
10.3. Kanunların Zaman İtibariyle Uygulanması.....	67
10.3.1. Kanunların Yürürlüğe Girmesi ve Yürürlükten Kalkması.....	67
10.3.1.1. Kanunların Yürürlüğe Girmesi.....	67
10.3.1.2. Kanunların Yürürlükten Kalkması.....	68
10.3.2. Kanunların Zaman İtibariyle Uygulanmasına İlişkin Kurallar.....	69
10.4. Kanun Hükümlerinin Sözüyle ve Özüyle Uygulanması.....	75
10.4.1. Genel açıklama.....	75
10.4.2. Kanun hükümlerinin sözü itibariyle uygulanması.....	76
10.4.2.1. Kanun hükümlerinin düz anlam itibariyle uygulanması.....	77
10.4.2.2. Kanun hükümlerinin zıt anlam (mefhumu muhalif) itibariyle uygulanması.....	77

10.4.2.3. Kanun hükümlerinin atıf (yollama) yoluyla uygulanması.....	78
10.4.3. Kanun hükümlerinin özleri itibariyle uygulanması ve yorum.....	79
10.4.3.1. Kanun hükümlerinin özleri itibariyle uygulanmaları	79
10.4.3.2. Yorum	81
10.4.3.2.1. Tanım ve genel açıklamalar	81
10.4.3.2.2. Yorumun türleri.....	81
10.4.3.2.3. Yorum metotları	81
10.4.3.2.3.1. Söze göre (lafzî) yorum metodu	81
10.4.3.2.3.2. Sübjektif tarihî yorum metodu.....	82
10.4.3.2.3.3. Objektif tarihî yorum metodu	82
10.4.3.2.3.4. Objektif zamana uygun yorum metodu	83
10.4.3.2.4. Yorumda yararlanılacak araçlar	83
10.5. Kanun Hükümlerinin Niteliklerine Göre Uygulanması.....	86
10.5.1. Genel hükümler-özel hükümler	86
10.5.2. Emredici hükümler- emredici olmayan hükümler.....	87
10.5.2.1. Emredici hukuk kuralları	87
10.5.2.2. Emredici olmayan hukuk kuralları	88
10.5.2.2.1. Yedek (tamamlayıcı) hükümler.....	88
10.5.2.2.2. Yorumlayıcı hukuk kuralları	89
11. KANUN HÜKÜMLERİNİN UYGULANMASINDA HÂKİMİN TAKDİR YETKİSİ	89
11.1. Şartlarda Takdir Yetkisi.....	91
11.2. Hükümde Takdir Yetkisi	91
12. KANUNDA UYGULANABİLİR BİR HÜKÜM BULUNMAMASI HÂLİNDE ÖRF VE ÂDET HUKUKUNUN UYGULANMASI	91
12.1. Giriş	91
12.2. Boşluk	92
12.3. Boşluk ve Hukuk Dışı Alan.....	92
12.4. Boşluk ve Menfi Çözüm (Nitelikli Susma).....	92
12.5. Boşluk ve Kanunun Yetersizliği	94
12.6. Boşluk Türleri.....	94
12.6.1. Hüküm içi boşluk- kanun boşluğu.....	95
12.6.1.1. Hüküm içi boşluk.....	95
12.6.1.2. Kanun boşluğu	95
12.6.1.2.1. Gerçek boşluk	96
12.6.1.2.1.1. Açık boşluk	96
12.6.1.2.1.2. Örtülü boşluk	97
12.6.1.2.2. Gerçek olmayan boşluk	98
13. KANUN BOŞLUĞUNUN DOLDURULMASI YOLLARI	98
13.1. Örf ve Âdet Hukukunun Uygulanması	99
13.2.1. Genel olarak.....	100
13.2.2. Hâkimin hukuk yaratmasının şartları	100

13.2.3. Hâkimin hukuk yaratırken izleyeceği yöntem	101
13.2.4. Hâkimin hukuk yaratırken yararlanacağı araçlar	102
13.2.5. Hâkimin yarattığı hukukun uygulanması	102
14. HÂKİMİN HUKUKU UYGULARKEN BİLİMSEL GÖRÜŞLERDEN VE MAHKEME KARARLARINDAN YARARLANMASI	103
14.1. Genel Olarak	103
14.2. Bilimsel Görüşler (Öğreti, Doktrin)	104
14.3. Yargı Kararları	105
15. HAK	106
16. HAKLARIN ÇEŞİTLERİ	108
16.1. Dayandığı Hukuk Dalına Göre Hakların Ayırımı: Kamu Hukuku Hakları- Özel Hukuk Hakları	109
16.2. Niteliklerine Göre Hakların Ayırımı: Mutlak Haklar-Nisbî (Kişisel) Haklar	110
16.2.1. Mutlak haklar	110
16.2.1.1. Eşya üzerindeki mutlak haklar	110
16.2.1.1.1. Aynî haklar (maddî eşya üzerinde mutlak haklar)	111
16.2.1.1.1.1. Mülkiyet	112
16.2.1.1.1.2. İrtifak hakkı	113
16.2.1.1.1.3. Rehin hakkı	117
16.2.1.1.1.4. Taşınmaz yükü (gayrimenkul mükellefiyeti)	119
16.2.1.1.2. Fikrî haklar (maddî olmayan eşya üzerinde mutlak haklar)	120
16.2.1.2. Kişi üzerindeki mutlak haklar	121
16.2.1.2.1. Kişinin kendi üzerindeki mutlak hakları: Kişilik hakkı	122
16.2.1.2.2. Kişinin başkalarına ilişkin mutlak hakları: Velâyet ve vesayet	122
16.2.2. Nisbî haklar (Kişisel haklar)	123
16.2.2.1. Nisbî hakların çeşitleri	124
16.2.2.1.1. Alacak hakkı	124
16.2.2.1.2. Yenilik doğuran haklar	125
16.2.2.1.3. Borç ilişkisi dışındaki hukukî ilişkilerden doğan nisbî haklar	126
16.2.2.2. Etkisi güçlendirilmiş nisbî (kişisel) haklar	127
16.3. Konularına Göre Haklar: Malvarlığı Hakları-Kişi Varlığı Hakları	129
16.3.1. Malvarlığı hakları	130
16.3.2. Kişi varlığı hakları	131
16.4. Devir Edilebilmelerine Göre Haklar: Devredilebilir Haklar-Devredilemeyen Haklar	131
16.5. Kullanabilecek Kişilere Göre Haklar: Kişiye Sıkı Sıkıya Bağlı Haklar- Başkasınca Kullanılabilecek Haklar	133
16.6. Hak Sahibinin Belirlenmesi Şekline Göre Haklar: Bağımsız Haklar-Bağlı Haklar	135
16.6.1. Bağımsız haklar	135
16.6.2. Bağlı haklar	135
16.6.2.1. Eşyaya bağlı haklar	136

16.6.2.2. Alacağa bağlı haklar	137
16.6.2.3. Sözleşmeye bağlı haklar	137
16.6.2.4. Bir topluluğa mensup olmaya bağlı haklar	137
16.7. Sağladıkları Yetkinin İçeriğine Göre Haklar: Yararlanma Hakları- Düzenleme Hakları	137
16.7.1. Yararlanma hakları	137
16.7.2. Düzenleme hakları	138
16.7.2.1. Genel olarak	138
16.7.2.2. Yenilik doğuran haklar	139
16.7.2.2.1. Kavram	139
16.7.2.2.2. Yenilik doğuran hakların çeşitleri	139
16.7.2.2.2.1. Kurucu yenilik doğuran haklar	140
16.7.2.2.2.2. Değiştirici yenilik doğuran haklar	142
16.7.2.2.2.3. Bozucu yenilik doğuran haklar	143
16.7.2.2.3. Yenilik doğuran hakların kullanılması	143
16.7.2.2.4. Yenilik doğuran hakların ortak özellikleri	144
16.7.2.2.4.1. Yenilik doğuran haklar kullanılmakla sona ererler.	144
16.7.2.2.4.2. Yenilik doğuran haklar kullanıldıktan sonra, buna ilişkin işlem geri alınmaz.	144
16.7.2.2.4.3. Yenilik doğuran hakların kullanılması, kural olarak, şarta bağlanamaz.	146
16.7.2.2.4.4. Yenilik doğuran hakların kullanılmasını sınırlayan süreler hak düşürücü süredir.	147
16.7.2.3. Defi hakları	148
17. HAK SAHİBİ	149
18. HAKLARIN KAZANILMASI	151
18.1. Hukukî Olay	151
18.2. Hukukî Fiil	152
18.3. Hukuka Uygun Fiiller	153
18.3.1. İrade açıklamaları (irade açığa vurmaları)	153
18.3.1.1. Hukukî işlemler	153
18.3.1.2. Hukukî işlem benzeri fiiller	154
18.3.1.3. Maddî fiiller	155
18.3.2. Bilgi (tasavvur) açıklamaları	155
18.3.3. His açıklamaları	156
18.4. Hukukî İşlem	156
18.4.1. Hukukî işlemin unsurları	156
18.4.1.1. İrade beyanı	157
18.4.1.1.1. İrade beyanının tanımı ve unsurları	157
18.4.1.1.2. İrade beyanının çeşitleri	159
18.4.1.1.2.1. Açık (sarih) irade beyanları-örtülü (zımnî) irade beyanları	159
18.4.1.1.2.2. Yöneltilmesi gerekli irade beyanları-yöneltilmesi gerekli olmayan irade beyanları	162
18.4.1.1.2.3. Doğrudan irade beyanları-dolaylı irade beyanları	162

18.4.1.2. İrade beyanına hukukun uygun sonuç bağlaması	163
18.4.2. Hukukî işlemlerin çeşitleri	164
18.4.2.1. Gerekli irade beyanı sayısı açısından: Tek (bir) taraflı hukukî işlem-iki veya çok taraflı hukukî işlemler	164
18.4.2.1.1. Tek (bir) taraflı hukukî işlemler	164
18.4.2.1.2. İki veya çok taraflı hukukî işlemler	164
18.4.2.1.2.1. Sözleşme	164
18.4.2.1.2.1.1. Borç sözleşmeleri	165
18.4.2.1.2.1.2. Medenî Hukukun diğer alanlarına ilişkin sözleşmeler	166
18.4.2.1.2.2. Karar	166
18.4.2.2. Sonuçlarına göre hukukî işlem çeşitleri	167
18.4.2.2.1. Hukukî işlemin sonuçlarını doğurduğu zamana göre: Sağlar arası hukukî işlemler-Ölüme bağlı hukukî işlemler	167
18.4.2.2.2. Hukukî işlemin sonuçlarını doğurduğu değere göre çeşitleri- Kişi varlığına ilişkin hukukî işlemler- Malvarlığına ilişkin hukukî işlemler	167
18.4.2.2.2.1. Kişi varlığına ilişkin hukukî işlemler	167
18.4.2.2.2.2. Malvarlığına ilişkin hukukî işlemler	167
18.4.2.2.2.2.1. Borçlandırıcı işlem	168
18.4.2.2.2.2.2. Tasarruf işlemi	169
18.4.2.2.2.2.3. Kazandırıcı işlem	171
18.4.3. Hukukî işlemin geçerlilik şartları	174
18.4.3.1. Bütün hukukî işlemlerde aranan geçerlilik şartları	175
18.4.3.1.1. Ehliyet	175
18.4.3.1.2. Hukukî işlem emredici hukuk kurallarına, genel ahlâka, kamu düzenine, kişilik haklarına uygun olmalıdır.	176
18.4.3.1.3. Hukukî işlemin konusunun imkânsız olmaması gerekir	176
18.4.3.1.4. Hukukî işlemin unsuru irade beyanı sağlıklı olmalıdır	177
18.4.3.1.5. Hukukî işlem muvazaalı olmamalıdır	177
18.4.3.2. Bazı hukukî işlemlerde aranan geçerlilik şartları	178
18.4.3.2.1. Hukukî işlemin geçerlilik şekline uyularak yapılması	178
18.4.3.2.2. Tasarruf işlemlerinde işlemi yapanın tasarruf yetkisinin bulunması	180
18.4.3.2.3. Sebebe bağlı tasarruf işlemlerinde geçerli bir hukukî sebebin varlığı	180
18.4.3.2.4. Tam iki taraflı (karşılıklı) sözleşmelerde aşırı yararlanma (gabin) bulunmaması	181
18.4.3.2.5. Genel işlem şartları içeren hukukî işlemlerde kanunun öngördüğü sınırlara uyulması	181
18.4.4. Hukukî işlemlerin geçersizliği	182
18.4.4.1. Yokluk	182
18.4.4.2. Kesin hükümsüzlük	183
18.4.4.2.1. Kavram	183
18.4.4.2.2. Kesin hükümsüzlük sebepleri	184
18.4.4.2.3. Tahvil	185
18.4.4.3. İptal edilebilirlik	186

18.4.4.4. Noksanlık	188
18.4.4.5. Nisbî geçersizlik (Nisbî etkisizlik)	190
18.4.4.6. Kısmî geçersizlik	190
18.5. Hakların Kazanılmasının Şekilleri.....	191
18.5.1. Aslen kazanma	191
18.5.2. Devren kazanma	192
18.5.3. Tesisen kazanma	193
19. HUKUKÎ İLİŞKİLERDE VE HAKLARIN KAZANILMASINDA İYİNİYETİN ROLÜ	194
19.1. İyiniyet Kavramı	194
19.2. İyiniyetin Rolü	195
19.2.1. Genel olarak.....	195
19.2.2. Hakların kazanılmasında iyiniyetin rolü.....	197
19.2.3. İyiniyetin arandığı zaman	199
19.3. İyiniyetin İspatı.....	200
20. HAKLARIN KULLANILMASINDA SINIRLAR: DÜRÜSTLÜK KURALINA UYMA ZORUNLULUĞU VE HAKKIN KÖTÜYE KULLANILMASI YASAĞI ...	202
20.1. Genel Olarak	202
20.2. Dürüstlük Kuralı	203
20.2.1. Dürüstlük kuralının anlamı	203
20.2.2. Dürüstlük kuralının uygulama alanı	204
20.2.2.1. Kanun hükümlerinin uygulanmasında dürüstlük kuralının rolü.....	204
20.2.2.1.1. Kanun hükümlerinin yorumlanmasında	204
20.2.2.1.2. Kanuna karşı hilenin önlenmesinde.....	206
20.2.2.2. Hukukî işlemlerde, özellikle de sözleşmelerde dürüstlük kuralının uygulanması	207
20.2.2.2.1. Sözleşme yapma zorunluluğu	208
20.2.2.2.2. Sözleşmenin müzakeresinde özenli ve dürüst davranma yükümlülüğü	208
20.2.2.2.3. Tek taraflı hukukî işlemlerin yorumlanmasında ve özellikle de sözleşmenin kurulmasında dürüstlük kuralının rolü	209
20.2.2.2.4. Sözleşmenin yorumlanması ve tamamlanmasında dürüstlük kuralının rolü ...	210
20.2.2.2.5. Sözleşmeden doğan borçların belirlenmesinde dürüstlük kuralının rolü	211
20.2.2.2.6. Sözleşmede değişiklik yapılmasında veya sona erdirilmesinde dürüstlük kuralının rolü.....	213
20.3. Hakkın Kötüye Kullanılması Yasağı	215
20.3.1. Hakkın kötüye kullanılması yasağının anlamı.....	215
20.3.2. Hakkın kötüye kullanılması oluşturabilen durumlar	216
20.3.2.1. Hakkın kullanılmasında menfaatin bulunmaması	217
20.3.2.2. Hakkın kullanılmasındaki menfaatle, başkasının uğrayacağı zarar arasında aşırı nispetsizlik bulunması	218
20.3.2.3. Çelişkili davranışta bulunulması (Uyandırılan güvene aykırı davranışta bulunma).....	218
20.3.2.4. Hakkın tanınmasındaki amaca aykırı kullanılması.....	219

20.3.3. Hakkın kötüye kullanılmasının yaptırımı	220
20.4. Dürüstlük Kuralı ve Hakkın Kötüye Kullanılması Yasağının Uygulanmasının Esasları	221
21. HAKLARIN KORUNMASI	222
21.1. Talep	223
21.2. Dâva	224
21.2.1. Dâva kavramı ve çeşitleri	224
21.2.2. Dâva karşısında dâvalının durumu	226
21.2.3. İddia ve savunmanın ispatı	228
21.2.3.1. İspat kavramı	228
21.2.3.2. İspat yükü	228
21.2.3.2.1. Genel kural	228
21.2.3.2.2. İstisnalar	229
21.2.3.2.2.1. Hayatın olağan akışına uygun olguların aksini ispat	229
21.2.3.2.2.2. Mâruf ve meşhur vakıaların ispatı	230
21.2.3.2.2.3. İspat yükünü kanunun özel olarak belirlediği hâller	230
21.2.3.2.2.4. Karineye dayanan ispat	230
21.2.3.2.2.5. Resmî sicil ve senetlere dayanan iddiaların ispatı	232
21.2.3.2.2.6. İkrar	233
21.3. Cebri İcra	234
21.4. Hak Sahibinin Hakkını Kendisinin Koruması	235
22. HAKLARIN KAYBEDİLMESİ	236
KAVRAMLARA GÖRE ARAMA CETVELİ	239
MEVZUAT ARAMA CETVELİ	251
YARARLANILAN KAYNAKLAR	257

KISALTMALAR

ABGB	: Das Allgemeine Burgerliche Gesetzbuch
AHFD	: Ankara Hukuk Fakültesi Dergisi
AMKYUHK	: Anayasa Mahkemesinin KuruluŖu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun
Art.	: Artikel
ANY.	: Anayasa
Bd.	: Band
Bem.	: Bemerkung
BGB	: Burgerliches Gesetzbuch
BGE	: Entscheidungen des Schweizerischen Bundesgerichts
BK.	: 818 sayılı Borçlar Kanunu
bkz.	: Bakınız
C.	: cilt
Ccfr.	: Code Civil Français
CMK.	: Ceza Muhakemeleri Kanunu
dn.	: Dipnotu
E.	: Esas
FSEK	: Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu
HD.	: Hukuk Dairesi
HGK.	: Hukuk Genel Kurulu
HMK.	: 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu
HUMK.	: 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu
İBD.	: İstanbul Barosu Dergisi
İBK.	: İçtihadı BirleŖtirme Kararı
İc. İf. K.	: İcra ve İflâs Kanunu
İHFM.	: İstanbul Hukuk Fakültesi Mecmuası
K.	: Karar
krŖ. (karŖ)	: KarŖılaŖtırma
m.	: Madde
MHAD.	: Mukayeseli Hukuk AraŖtırmaları Dergisi
MK.	: Türk Medenî Kanunu
MÖHUK	: Milletlerarası zel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkında Kanun

XVIII

N.	: Randnote
Nr.	: Numara
OR	: Obligationenrecht
RG.	: Resmî Gazete
RKD	: Resmî Kararlar Dergisi
SJZ	: Schweizerische Juristenzeitung
TKHK	: Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun
TBK	: 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
TTK	: 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu
vb.	: ve başkaları
vd.	: ve devamı
Vorbem.	: Vorbemerkung
YKD.	: Yargıtay Kararları Dergisi
Yön.	: Yönetmelik
ZBG	: Schweizerisches Zivilgesetzbuch
ZSR	: Zeitschrift für Schweizerisches Recht